

I z zime v poletje

IZ AVSTRALSKE ZIME JE V TEM ÈASU poletelo veliko naših rojakov pa tudi Avstralcev na severno poloblo v poletje, nekateri pa vsaj v severnejše in zato toplejše avstralske pokrajine. Samo skupina balinarjev iz Melbourn, ki je odpotovala koncem junija, šteje okrog 70 ljudi. Naš avstralski sosed, profesor dr. Brian, kadar je doma, redno prihaja k slovenskim mašam, se je tudi za dva dneva ustavil v Sloveniji. Pater Miha Vovk ga je sprejel na Brezjah. Skupina melbournskih rojakov, ki se smehlja na naslovni strani letošnjih junijskih Misli, se je grela v severnem Queenslandu letos maja (fotograf jih je ujel na slovenskem vrtu blizu Mareebe pri Mileni Cek), nova skupina potuje z avtobusom sredi avgusta na Zlato obalo, nekateri rojaki pa po svoje raziskujejo divjine in odroène lepote Avstralije. Hvala Bogu, da imamo danes te možnosti in prav je, da se – dokler nam zdravje in moèi dopušeajo - kam odpeljemo, se sreèamo z novimi ljudmi in navadami. Vse to bogati naše •ivljenje. Res je •alostno •ivljenje, èe nobenega ne sprejmemo v svoje •ivljenje in nihèe ne sprejme nas. »Vse poti pa so samo sledi, ki jih sreèanja ljudi puste,...« poje slovenska popevka.

Brat izseljenskega duhovnika iz Belgije g. Lojzeta Rajka, **Franci Rajk iz Wollongonga**, mi je po elektronski pošti poslal svojo pesem: »**Mineva èas v naglici, ki tiho spreminja sedanjost v preteklost.** / Vsaka sekunda, ki sledi sekundi, postane istoèasno novi zaèetek kakor tudi novi konec. / **Kako dolgo torej traja sedanjost?** / Do•iveti, pre•iveti. / Storiti, uspeti, / zajokati, zapeti.... / Vse to v sekundi, ki je novi zaèetek – novi konec? / In kaj mi bo ostalo od PRETEKLE sekunde? / **Kaj bom ponesel s seboj v PRIHODNJO sekundo?** / Samo trajen spomin na vse, kar sem v njem storil in do•ivel. / **Kako kratka je naša SEDANJOST!** / **Kako majhna je moja pomembnost!**«

Med vinogradi v Yarra Ranges pri Melbournu z leve na desno: Majda Bukovec - mama Monike Rode, ki kleèi spredaj s hèerko Katjo v vozièku, za njima stoji sin Ksaver, druga z leve je Marija An•iè z Rodetovim Erikom, misijonar p. Miha Drevenšek iz Zambije, Monikin oèe Ivan Bukovec, izseljenski duhovnik iz Belgije g. Lojze Rajk in tretji sekretar veleposlaništva RS v Canberri g. Andrej Gregor Rode. Majda in Ivan Bukovec sta prišla iz Buenos Airesa na obisk k svoji hèerki Moniki in njeni dru•ini.

Slovenska pesnica in pisateljica v Sydneyu **Pavla Gruden** mi je 23. aprila letos po telefonu povedala to svojo pesem: »**Skorja Zemlje, / naš pot, prostor – èas / upognjen v Oblo Kruha.**« Tako je prav na kratko povzela vse: naše bivanje, naše prizadevanje in njun smisel.

Misli, ki jih imate v rokah, so dvojna številka. Naj Vam prinesejo spet nekaj novic in povedo o utripu tu in tam doma.

V nedeljo, 4. julija 2004, je sydneyški konservatorij glasbe priredil poseben koncert v poèastitev **70-letnice svojega profesorja in skladatelja BO•IDARJA KOSA**. Rojen je bil v Novem mestu 3. maja 1934. Pri šestih letih starosti je zaèel študirati glasbo, nato pa je na univerzi v Ljubljani študiral za strojnega inženirja. Tedaj se je vkljuèil v jazz, ki ga je igral po vsej Evropi. Leta 1965 je prišel v Avstralijo skupaj z •eno Milano roj. Karlovac, doma iz Zagreba – lani je umrla. Na univerzi v Adelaidi je študiral kompozicijo in tedaj je zaèel resno komponirati. Študij je zakljuèil kot magister glasbe. Leto dni je pouèeval na Torrens College of Advanced Education. Leta 1976 je bil imenovan za predavatelja na fakulteti za glasbo univerze v Adelaidi. Od leta 1978 do 1983 je bil zaposlen na oddelku za kompozicijo, kjer je imel veliko èasa za komponiranje. Leta 1984 se je preselil v Sydney na konservatorij glasbe in pozneje je tam postal predstojnik kompozicijskega oddelka konservatorija univerze Sydney, kar je ostal vse do upokojitve leta 2002. Leta 1998 je na univerzi Sydney opravil doktorat iz filozofije. Profesor Kos je dobil za svoje umetniško delo veè nagrad. Leta 2003, 12. junija, je postal dopisni èlan Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) v razredu za umetnosti. Sledi Kosovega dela in ustvarjanja so vidne na mnogih podroèjih kompozicije v Avstraliji in v Evropi, saj je bil veèkrat iskan predavatelj. Njegovo glasbo so igrali mnogi vodilni solisti, ansambli in orkestri. Zadnja Kosova dela so *Viola Concerto (2000)* za praznovanje sydneyškega konservatorijskega glasbenega festivala leta 2001; *Catena 3 (2003)* za SLOWIND kvintet; in *Fatamorgana (2004)* za ansambel Offspring. Po slavnostnem koncertu je slovensko veleposlaništvo iz Canberre pripravilo slavljenču praznièni sprejem, kjer so nazdravili 70 letom skladatelja Bo•idarja Kosa. K lepemu •ivljenjskemu jubileju èestitamo priznanemu rojaku in umetniku tudi bralci Misli in mu •elimo, da sedaj v pokoju zlo•i še kakšno glasbeno mojstrovino. Zdaj spet •ivi v Adelaidi, kjer je •e prej pre•ivel 17 let. **Bog Vas •ivi, umetnik Bo•idar Kos!**

»Doba èloveškega •ivljenja je sedemdeset let, èe smo krepki, osemdeset,« pravi sveto pismo. **In krepkih osemdeset let je 21. julija dopolnil pokonèni slovenski mo• iz Trsta, pisatelj ALOJZ REBULA.** O njem je Marij Maver zapisal v posebni številki Mladike, številka 5, junij 2004, na prvi strani: »Alojz Rebula je s Trstom in Primorsko èastno stopil v slovensko kulturno obnebjje, èastno in mo•ato, z velikim znanjem, umetniško obèutljivostjo, briljantno izpovedno moèjo in predvsem z zavidljivo pokonènostjo. Hvala, profesor!« Pisatelja Rebulo sem bral in poslušal na predavanjih kot študent v zadnji polovici sedemdesetih let v Ljubljani. Vesel sem bil, da sem ga mogel gostiti skupaj z njegovim prijateljem akademikom dr. Stanetom Gabrovcem na Brezjah, kjer smo se za mizo v troje prepustili moèi Besede.

Alojz Rebula, mislec, Slovenec in pokonèni katolièan, ki na Novi Zemlji •e dolgo prepozna tudi Novo Slovenijo, svetovljan in zaveden narodnjak, vzgojitelj in prerok v slu•bi Besede, rojene pred veki. Naj bo še dolgo njen poslanec in glasnik. Te dobre •elje rojakov iz Avstralije naj ga dose•ejo v Tr•aškem zalivu. Alojz Rebula v Senènem plesu pove, kako boleè je bil zanj odhod brata v Avstralijo. Naj bo ta boleèina prelita v biser zahvale in dobrih •elja, **da Vas, gospod profesor Rebula, Gospod Bog še dolgo ohranja v Njegovo slavo in naše veselje!**

Prijazno branje v teh zimskih uricah in prisrèen pozdrav vsem na vse širne strani neba in Bog •ivi!

pater Ciril

I z p o d T r i g l a v a

Piše Tone Gorjup

SLOVENIJA IMA LETOS 15 NOVOMAŠNIKOV. V Cerkvi na Slovenskem smo na praznik apostolov Petra in Pavla, 29. junija, dobili 15 novih duhovnikov. V ljubljanski stolnici sv. Nikolaja, kjer je slovesnost vodil nadškofijski upravitelj škof Andrej Glavan, so bili posvečeni **Urban Kokalj** in **Gregor Lavrinec** iz •upnije Škofja Loka, **Matej Pavliè** iz •upnije Kranj, **Andrej Pa•ur** iz •upnije Ljubljana-Je•ica in **Jo•e Poje** iz •upnije Ljubljana-Šentvid. Skupaj s petimi škofijskimi duhovniki je škof Glavan posvetil še kapucina **Jurija Štravs**a iz •upnije Poljane nad Škofjo Loko ter salezijanca **Boštjana Jamnika** iz •upnije Šentjan• na Dolenjskem. Slovesnost duhovniških posveèenj za koprsko škofijo je potekala na Sveti Gori. Koprski škof Metod Pirih je pri Svetogorski Mariji v duhovnike posvetil **Primo•a Erjavca** iz Godovièa, **Mira Marinièa** iz Biljane in **Boštjana Toplikarja** iz •upnije Tolmin. Slovesnost posveèenja v stolnici sv. Janeza Krstnika v Mariboru je vodil škof Franc Kramberger. Posveèenje so prejeli štiri novomašniki iz mariborske škofije: **Iztok Han•iè** iz •upnije Sv. Jurij ob Taboru, **Tadej Lenasi** iz •upnije Razbor pri Slovenj Gradcu, **Robert Senèar** iz •upnije Razkri•je in **Simon Štihec** iz Lendave. Isti dan je v Ogleju goriški nadškof Dino de Antoni posvetil slovenskega jezuitskega novomašnika iz goriške škofije **Ivana Bresciana**.

ZAVRNJENA OBNOVA KAZENSKEGA POSTOPKA ZOPER ŠKOFA RO•MANA. Višje sodišèe v Ljubljani je 29. aprila 2004 dokonèno zavrnilo obnovo kazenskega postopka zoper škofa Gregorija Ro•mana. Kot je znano, je vojaško sodišèe 30. avgusta 1946 obsodilo ljubljanskega škofa Gregorija Ro•mana na odvzem prostosti s prisilnim delom za 18 let, izgubo dr•avljanskih pravic

in zaplembo celotnega premo•enja. Obsodili pa so ga, ker je, kot se je glasila sodba "izvršil izdajstvo naroda in domovine; ker je skupaj z okupatorjem organiziral, odreja, izvrševal in nasnoval neštete vojne zloèine: ubijanje in izroèanje ranjencev okupatorju, umore in pokole, zapiranja, muèenja, odvajanja v koncentracijska taborišèa in na prisilno delo v korist okupatorjev, prisilno mobilizacijo, po•ige, ropanja in unièevanja javne in privatne imovine in druge vojne zloèine, vsled èesar nosi odgovornost za smrt in trpljenje na desetisoèev mo•, •ena in otrok." Metod Mikuš, ki je takrat zbiral obremenilno dokumentacijo, je menil, da je škof višek zloèinov nad narodom zagrešil z besedami: "Do zadnjega bom trdil in uèil, da je brezbo•ni komunizem najveèje zlo in najhujša nesreèa za slovenski narod". Danes je jasno, da je šlo za montiran proces pred vojaškim sodišèem, èeprav je šlo za civilno osebo. V demokratièni Sloveniji bi zato prièakovali obnovo procesa. Kot ka•e, pa je pri nas to•ilstvo in sodstvo še vedno v rokah partije.

Višje sodišèe namreè meni, da številni novi dokazi in nova dejstva ne morejo spremeniti sodbe nekdanjega komunistiènega vojaškega sodišèa. Tudi sedanje sodišèe meni, da so dejstva, ki jih je leta 1946 ugotovilo totalitarno komunistièno sodišèe, resnièna in neizpodbitna. Zavrnitev zahteve za obnovo kazenskega postopka zoper škofa Gregorija Ro•mana je s tem postala pravnomoèna, škof Ro•man pa ostaja edini od komunistiènega sodišèa obsojeni škof, kateremu tudi po padcu komunizma ni dovoljena obnova kazenskega postopka.

TABOR DRUŠTVA SLOVENIJA V SVETU. Prvo soboto v juliju je v Zavodu Sv. Stanislava v Šentvidu v Ljubljani potekal •e 11. Tabor Slovencev po svetu, ki ga je zaznamovalo geslo **Slovenci**

danes - jutri: gradimo na vrednotah. Srečanje se je začelo s sveto mašo, ki jo je ob somaševanju nekaterih izseljeniških in drugih duhovnikov daroval ravnatelj Rafaelove družbe Janez Rihar. Po njej je zbrane nagovoril predsednik izseljenskega društva Slovenija v svetu Boštjan Kocmur. Med drugim je dejal, da ne bi smeli dopustiti, da bi vstop Slovenije v Evropsko zvezo zasenčil naš narodni ponos, ki se je utrdil še zlasti ob razglasitvi neodvisnosti leta 1991. Naše politične predstavnike je zato spodbudil, naj v evropskem prostoru poskrbijo za dobro Slovencev, ne le v Sloveniji temveč tudi drugod po svetu. Zatem so predstavili študijo Slovenci iz sveta v Sloveniji, ki je nastala s pomočjo obsežne ankete s tistimi rojaki, ki so se vrnili v domovino. Po njej naj bi se po letu 1990 v Slovenijo vrnilo le približno 300 Slovencev. Študija je zajela predvsem Slovence, ki so prišli iz Argentine. Verjetno bi jim lahko dodali tudi nekaj deset rojakov iz Avstralije... Tisti, ki so bili navzoči na taboru, so opozorili na številne težave, s katerimi so se srečali pri urejanju raznih dokumentov, pri iskanju bivališča, zaposlitve in raznih oblik pomoči. Predstavniki vlade so obljubili, da bodo v bližnji prihodnosti ustanovili poseben oddelek, ki bo pomagal pri vračanju rojakov v domovino. Zbrane je v predavanju nagovoril še Evgen Bavčar iz Pariza. Govoril je o prihodnosti slovenstva, o narodni zavesti, o nujnosti drugačnega odnosa oblasti v domovini do Slovencev v zamejstvu in po svetu. Zavzel se je še za predstavnika izseljencev v državnem zboru. Nedelja, ki je sledila taboru, je bila posvečena izseljencem, zato so se duhovniki v mnogih občinih spomnili tudi tistih faranov, ki danes živijo daleč v različnih delih sveta. V Kamniški Bistrici pa je Slovenska izseljenska matica skupaj s Planinskim društvom Ljubljana Matica pripravila tradicionalni izseljeniški piknik. Če je bil sobotni tabor bolj študijsko obarvan, pa so rojaki v Kamniški Bistrici preživeli v prijateljskem druženju s sorodniki in znanci. Tudi rojaki iz Avstralije so bili med njimi.

1000-LETNICA BLEDA. Nemški cesar Henrik II. je 10. aprila leta 1004 podaril briksenškemu škofu Albuinu svojo posest na Bledu. Pod njegovo upravo je takrat spadal velik del Koroške in Kranjske. Škof oziroma škofija je od cesarja dobila grad nad jezerom z vso pripadajočo posestjo. Darovnica Henrika II. je prvi pisni dokument, v katerem je omenjen Bled, zato se je s tem datumom začela

pisati blejska zgodovina. Ob tisoletnici tega dogodka je v minulih mesecih na Bledu potekala vrsta prireditev. Zadnja med njimi je bila slovesna sveta maša, ki jo je 27. junija daroval apostolski nuncij v Sloveniji, msgr. Santos Abril y Castelló. Za to priložnost se je na jezerskem obrežju zbrala množica Blejcev skupaj s prebivalci krajev, ki so spadali pod omenjeno škofijo. Na slovesnost je prišla tudi delegacija iz Briksna. Nagovor med sveto mašo je imel škof Alojz Uran, ki je spomnil na krščanske korenine in bogato izročilo Bleda, ki naj se tudi v prihodnje ohranja iz roda v rod.

SPOMIN NA PRIMORSKE ŽRTVE VOJNE IN REVOLUCIJE. Na Lajšah nad Cerknem je bila zadnje nedeljo v juniju slovesnost ob 60-letnici poboja nedolžnih na Lajšah. Kot je znano, so 3. februarja 1944, po nemškem napadu na partijsko in partizansko šolo, odgovorni obdoli petnajst naključno izbranih ljudi, jih obsodili kot izdajalce, ubili ter vrgli v brezno; med njimi sta bila dva cerkljanska kaplana, Sluga in Piščanec. Revolucionarji so zločin odeli v navidezno pravičnost, saj so izdali razglas o obsodbi in izvršitvi. Kasneje se je izkazalo, da je šola izdal partizanski oficir, ki je sodeloval z nemškimi agenti. Lajše so danes spominsko območje, posvečeno predvojnim, medvojnimi in povojnim žrtvam za Primorsko. Obletno sveto mašo za žrtve je daroval koprski škof Metod Pirih. V pridigi je Lajše imenoval: sveta zemlja, kraj spomina in molitve ter sveti prostor odpuščanja.

ZUNANJI MINISTER DIMITRIJ RUPEL RAZREŠEN. Poslanke in poslanci državnega zbora so 5. julija zvečer s 50 glasovi za in 22 proti odstavili Dimitrija Rupla s položaja zunanjega ministra. Razrešitev Rupla je predlagal predsednik vlade Anton Rop. Za ta korak naj bi se odločil zaradi zmanjšane zaupanja v tega ministra, kar pa je subjektivni vzrok. Premier objektivnih vzrokov za njegovo zamenjavo ni znal navesti, ministrove dosežke na področju zunanje politike pa so potrdili tudi tisti, ki so kasneje glasovali za njegovo odstranitev. Kot je znano, se je Rop za zamenjavo Rupla, odločil na predvečer dneva državnosti, le nekaj dni po Ruplovi sodelovanju na »Zboru za republiko«. Vodstvo Liberalne demokracije Slovenije, ki je omenjeni zbor ocenilo kot opozicijsko politično pobudo pred jesenskimi volitvami, mu je namreč prepovedalo udeležbo na tem srečanju. Za Ruplovo razrešitev so po nareku od zgoraj glasovali

poslanci koalicijskih strank in tisti iz opozicije, ki so blizu nekdanjim partijskim strukturam. Odstavljeni minister Rupel se je po razrešitvi odločil, da bo izstopil iz vladajoče stranke liberalnih demokratov, obenem pa se je svojim strankarskim kolegom zahvalil za sodelovanje. Kot je ob tem dejal, ni izgubil vere v vrednote, ki jih liberalne stranke sicer zastopajo po svetu in še posebej v Evropski Zvezi. Kot je dejal, upa, da bo še prišel čas, ko bo mogoče znova sodelovati s slovenskimi liberalci za dobro slovske dr•ave. Kdor je spremljal razpravo v dr•avnem zboru, je lahko opazil, da so Rupla napadali vsi strankarski kolegi in ga kljub »politični širini« s katero naj bi se stranka ponašala, nihče ni vzel v bran. Ėetudi bi jim bilo tako ukazano, je malo nenavadno, da si nihče ni upal zastaviti besede zanj. Rupel, ki je dobro sodeloval s prejšnjim predsednikom vlade Drnovškom, je •e pred dvema letoma zaēel zgubljeni stik s stranko, ki se je zaēela pomikati v smeri Milana Kuēana in njegovega nedavno ustanovljenega foruma 21. Po hudem porazu na evropskih volitvah, ko je vodilno vladajoēo stranko premagala Nova Slovenija, so se liberalci še bolj naslonili na Kuēana in njegov forum, ki zdru•uje vrsto gospodarstvenikov iz prejšnjega sistema, njihove naslednike, varuhe udbovskih dosjejev in del nekdanjega partijskega aparata.

Predsednik republike Janez Drnovšek je za datum letošnjih volitev v dr•avni zbor doloēil nedeljo, 3. oktobra. Volitve bodo razpisane 26. julija, ko bodo zaēeli teēi tudi roki za volilna opravila. Odlok o razpisu bo v uradnem listu objavljen prihodnji teden, za njegovo izvršitev pa skrbi Republiška volilna komisija. Volilna kampanja se bo tako uradno zaēela po poletnih poēitnicah, 3. septembra, oziroma 30 dni pred dnem glasovanja. Ėas za vlo•itev kandidatnih list pa se bo iztekel 8. septembra.

Jesenske volitve bodo ēetrte parlamentarne volitve po osamosvojitvi Slovenije. Zadnje volitve, na katerih so dr•avljanke in dr•avljani izvolili 90-ēlanski tretji parlamentarni sklic, so bile 15. oktobra 2000. Volilni prag za vstop v parlament je uspelo prestopiti osmim strankam, ustanovna seja sedanjega sklica parlamenta pa je bila 27. oktobra 2000.

ĖETRTO SREĖANJE V DR•ANEM ZBORU.

Slovinci, ki •ivijo izven meja Slovenije, so se 8. julija 2004 zbrali na tradicionalnem, •e ēetrtem vseslovenskem sreēanju v dr•avnem zboru v Ljubljani. Udele•ence so uvodoma pozdravili podpredsednik dr•avnega zbora Miha Brejc, zunanji minister Ivo Vajgl, slavnostni govor pa je imel pisatelj Zorko Simēiē. Med drugim je poudaril, da pri urejanju polo•aja ne bo pomagal noben zakon, ēe dr•avljani matice ne bodo imeli zdravega ēustvenega odnosa do rojakov izven dr•avnih meja in tega odnosa tudi pravilno formulirali. Zavzel se je, da bi se bilo ob urejanju polo•aja Slovencev, ki •ivijo izven meje, potrebno tudi vprašati, kako so druge dr•ave uredile to vprašanje. Kot je dejal, odnosi matice do migracije vse do osamosvojitve Slovenije niso bili normalni. Sreēanje se je nadaljevalo v delovnih skupinah po posameznih podroējih: šolstvo in izobra•evanje, kultura, ēezmejno sodelovanje in vraēanje v domovino.

POTRES V POSOĖJU.

Potresni sunek je v ponedeljek, 12. julija 2004, nekaj po 15. uri prizadel obmoēje Posoēja. Epicenter potresa z moējo 4,9 po Richterjevi potresni lestvici je bil 4 km severno od Kobarida, ēutili pa so ga po vsej Sloveniji in v sosednji Italiji ter Avstriji. Potres je povzroēil škodo na obmoēju, ki ga je potres v Posoēju prizadel •e leta 1998.

Are you dentures more comfortable in a glass...?

If so, for a free consultation contact:

STAN KRNEL

dental technician

specialising in dentures and mouthguards

Bi radi imeli umetno zobovje v kozarcu...?

Ėe ne, z zaupanjem pokliēite za prvo brezplaēno posvetovanje.

STANKO KRNEL

zobni tehnik

specialist za umetno zobovje in zašēitne proteze

391 Canterbury Rd. Vermont
tel. 9873 0888

Suite 7/14 Market St. Box Hill
tel. 9898 6293

SEMINAR ZA IZSELJENSKE ARHIVARJE

Urad in Inštitut za Slovence v zamejstvu in po svetu sta letos maja organizirala v Ljubljani seminar za izseljenske arhivarje, katerega sem se udeležila tudi jaz. Prisotnih nas je bilo triindvajset delujočih in bodočih arhivarjev iz Argentine, ZDA, Kanade, Nemčije, Švedske, Francije, Srbije, Erne Gore, iz Bosne in Hercegovine ter iz Avstralije.

Republiki Sloveniji - Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, se za to priložnost priskrbeno zahvaljujem, da mi je bila dana ta možnost, poglobiti se v pomembnost in ohranjanje zgodovine, o pomembnosti ohranjanja gradiva, ki govori o Slovencih v Avstraliji, sicer o vsem, kar govori o življenju izseljenca; o človeku, ki se je podal daleč v novi svet brez znanja jezika; o življenju in delovanju emigranta, kako se je ta vnel v novem okolju; o domotuju in o človeku, ki se je vrnil po slovenski besedi in pesmi; o pomembnosti, da si je človek pred ustvaril svoj dom, svojo družino; o težavah komuniciranja; kako se je razvil in napredoval. Ni čudnega, da je človek potreboval se spoznati in pridružitvi svojim sovrstnikom pri ohranitvi materinega jezika, svojih običajev in s prostovoljnimi delom graditi slovenske domove in druge ustanove, kjer se zbirajo še danes rojaki, pa še tudi človek v veliko manjšem številu kot pred leti, ko so bili vsi še veliko mlajši, imeli veliko več energije in zagnanosti. Vse to je potrebno, da se dokumentira in ohrani.

Celoten program je bil zelo pester in zanimiv, nadvse pa silovito poučen. Seminar je vseboval številna predavanja, ogled Arhiva Slovenije v Grubarjevi palači, zgrajeni v 18. stoletju, v kateri stoji lepo ohranjena, še nikoli restavrirana kapela. Vendar je svoj čas tudi ta služila kot skladišče. Ta arhiv vsebuje nad 4000 slovenskih filmov, po več sto let stare knjige, katastre, matične knjige, več 700 let stare listine, drugo arhivsko gradivo od 12. stoletja naprej, kot seveda novejša dokumenta. Tukaj smo si ogledali tudi, kako se gradivo čisti in restavrira. Številni predavatelji so nam predavali o zbiranju, ohranitvi, zapisovanju in o urejanju arhivskega gradiva. O pomembnosti zapisovanja fotografij, kot je to kraj posnetka, datum, kdo je na sliki, dogodek,

Rosemary Poklar iz Adelaide (skrajno desna) in levo od nje Anica Markič iz Melbourn.

ime fotografa in ime lastnika fotografije. Na fotografije se sicer ne piše, vendar se v skrajnosti sme uporabljati nalepka, ni pa priporočljiva.

Svetloba, vlaga, neprimerna temperatura, vse to vpliva na kakovostno ohranjanje predmetov v arhivu. Gradivo naj bi bilo shranjeno v 'acid free' škatlah ali mapah. Potrebno je tudi izbrati prostore, ki varujejo pred poarom, tatvino, poplavo, itd. S papirjem se ravna kot z dojenčkom. Diplome in priznanja bi naj bila kopirana, original primerno shranjen, izobesimo le fotokopije, da original ohranimo v najboljšem stanju. Papir je še vedno najtrajnejši, vse ostalo, tudi mikrofilm, je manj trajno, primerno le za lažjo uporabo.

Vsi predavatelji so poudarjali pomembnost ohranjanja gradiva, kot so to vse dokumentacije, časopisi, slike, brošure, knjige, letaki, programi, pogodbe, rojstni listi, poročni listi, potni listi, kupčije, spričevala, pošta, video in avdio kasete, tuje knjige in časopisi, ki pišejo o Slovencih, sicer pa vse, kar priča o našem obstoju - dogajanju, o zgodovini športnih ekip, klubov, posameznikov, saj je brez dokumentacije in zapisane besede aktivnost ali dejanje za zgodovino KOT NEOBSTOPNE – KOT DA SE NI ZGODILO.

Ni pomembno, da se gradivo posameznikov komu preda, le da je primerno urejeno in shranjeno z navodilom, kam in komu bi naj to pripadalo po smrti lastnika. To gradivo pride posebno prav, ko

potomci raziskujejo rodovnike, sicer je arhivsko gradivo lahko zasebno, javno, klubsko, gospodarsko, politične stranke in tako naprej.

Predavatelji so bili številni, vendar omenjam samo nekatere. Dr. Marjan Drnovšek je govoril o osebnih izkušnjah pri zbiranju gradiva med izseljenci v Ameriki, Franciji, Nemčiji in v Luxemburgu. Dr. Breda Ěebulj o Avstraliji in sicer o arhivu v Sydneyu. Aleks Kalc je govoril o zamejstvu in je še posebno pohvalil HASA (Historični arhiv Slovencev v Avstraliji) pri Slovenskem društvu Melbourne, kot tudi versko središče v Kew.

Obiskali smo še Slovenski etnografski muzej, Inštitut za slovensko izseljenstvo ter bili gostje osnovne šole Kovačič, kjer smo imeli predstavitev programa za urejanje arhivskega gradiva, sicer slik, na računalik.

V Narodno-univerzitetni knjižnici smo si ogledali Rojstni list slovenske kulture - razstavo brižinskih spomenikov, celovških, stiških in ědadskih rokopisov. Brižinski spomeniki, ob vstopu Slovenije v EU, potrjujejo evropsko civilizacijo in so bili le drugi na razstavi izven Munchna, prvi v Vatikanu. To je rokopis iz 10. ali 11. stoletja, nekateri trdijo, da celo 100 let prej in je literarna govorica ali visoko abstraktna misel, o ěmer je ěe pisal v majski številki Misli Tone Gorjup. Tukaj smo si še ogledali med drugimi originalnimi knjigami Dalmatinovo biblijo iz leta 1584 in original rokopisov Simona Gregorića in Franceta Prešerna.

Ob koncu seminarja smo šli na ogled narodne in študijske knjižnice v Trstu, se odpeljali mimo Ědada v ěudovito Rezijo v zahodnem delu Julijskih Alp, kjer je tamkajšnje prebivalstvo hudo prizadel potres leta 1976 in ponovno leta 1996, preko Predila nazaj v Slovenijo, kjer smo si ogledali v Kobaridu znan muzej 1. svetovne vojne in nazaj proti Ljubljani, le da nam je vreme malce nagajalo.

Vsepovsod smo bili zelo lepo sprejeti, lepo postreženi, ěda le, da si nismo vsi nabrali neěelenih kilogramov. Smo pa kar precej hodili.

Zahvala za odliěno izpeljan program gre dr. Zvonetu ěigonu, dr. Bredi Ěebulj, dr. Marjanu Drnovšku, dr. Marini Lukšič-

Hacin in še vrsti drugim sodelujoěim - ělovek se teko spomni vseh imen.

Omogoěeno mi je bilo osebno sreěanje s profesorjem Juretom Rosa na Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici. Ta arhiv je bil ustanovljen leta 1972 in spada k najmlajšemu te vrste muzeju, kjer hranijo okrog 2000 tekoěih metrov gradiva. Ogladala sem si zanimivosti kot npr. knjigo patrimonialne sodnije Tolmin z vpisi notarja, ki se zaěnejo leta 1664. Profesor Rosa mi je obširno opisal in razkazal delovanje in pomembnost te vrste arhiva. Sem prihajajo po podatke, kot seveda v vse arhive, raziskovalci zgodovine, študentje, ki delajo diplomske naloge, posamezniki, da uveljavijo svoje pravice in še za marsikaj drugega. V arhiv ima vstop vsakdo, zaěleno je, da se prej najavi, dobi zaěleno gradivo, nato pa raziskuje naprej sam.

Ěas ni dopušeal za veliko zasebnega potovanja po Sloveniji, kajti v Slovenijo sem potovala sama. Obiskala sem le mogoěno cerkev Svetogorske Kraljice na Sveti Gori, Kostanjevico pri Novi Gorici ter le bližnje sorodnike. Vreme je bilo muhasto, nobene prave toplote, primerne temu letnemu ěasu, a Slovenija je lepa, zelena kot vedno.

Za zakljuěek naj še enkrat poudarim o pomembnosti ohranjanja vsega, kar govori o našem obstoju, pa naj bo to osebno, društvno ali drugaěno gradivo. Zapisujmo k fotografijam, ohranjajmo dokumentacijo na domu ali jo zaupajmo kakemu arhivu z vašimi ěeljami, kdaj se ta sme dati v javnost, ěe to ěelite. Tudi vaši potomci bodo enkrat ěleli vedeti veě o vaši preteklosti ali bodo celo pisali rodovnike.

Anica Markić, Melbourne VIC

Udeleěenke seminarja iz Avstralije z leve na desno: Rosemary Poklar iz Adelaide, Anica Markić iz Melbourne, Marija Grossman iz Newcastle, Olga Lah iz Sydneya in skrajno desno Margaret Hateić iz Wollongonga.